

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16213

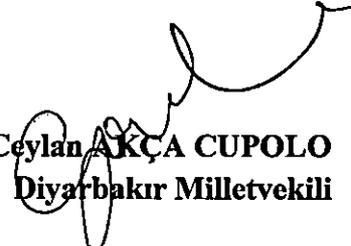
Tarih : 04-02-2026

10/3697

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023'te meydana gelen ve 11 ili etkileyen Maraş merkezli depremlerin üzerinden üç yıl geçmesine rağmen, deprem bölgesinde barınma, sağlık, hijyen, eğitim ve geçim gibi temel haklara erişimde yaşanan sorunlar hala giderilememiştir. Geçici barınma alanları kalıcılaşmış, konteyner kentlerde yaşam koşulları ağırlaşmış, rezerv alan uygulamaları sorunları çoğaltmış; teslim edilmesi vaat edilen konutlara ilişkin belirsizlikler ise devam etmektedir. Geçen üç yıl, yaraların sarılmasından ziyade; imar aflarıyla, denetimsizlikle ve rant politikalarıyla büyütülen bir yıkımın siyasal sorumluluğunun gölgelenmeye çalışıldığı bir dönem olarak kayda geçmiştir. Öte yandan deprem davalarında sorumluların etkin biçimde yargılanmadığı, yargılamaların ağır ilerlediği ve kamu görevlilerinin büyük ölçüde soruşturma kapsamı dışında bırakıldığı görülmektedir.

Bu sorumluluğu ortaya koymak ve depremin üçüncü yılında bölgenin gerçek durumunu tüm yönleriyle incelemek amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ceylan AKÇA CUPOLO
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler; başta Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa, Adana, Osmaniye, Diyarbakır, Kilis ve Elâzığ olmak üzere geniş bir coğrafyada milyonlarca yurttaşın yaşamını doğrudan etkilemiş, on binlerce can kaybına ve tarihsel ölçekte bir toplumsal yıkıma yol açmıştır.

Felaketin üzerinden geçen üç yıla rağmen, deprem bölgesinde yaşam koşullarının kalıcı biçimde iyileştirilemediği; barınma, gelir, sağlık, eğitim, ekoloji ve adalet alanlarında derinleşen yapısal bir krizin varlığını sürdürdüğü görülmektedir. İktidar ve ilgili bakanlıklar tarafından son üç yılda kamuoyuna sunulan veriler; il bazında dağılımı belirsiz, sosyal ve sınıfsal etkileri analiz edilmemiş, "harcama" odaklı soyut rakamlardan ibaret kalmıştır.

Deprem bölgesinin en yakıcı sorunu olan barınma krizi çözülememiş, hâlen yüzbinlerce insan konteyner kentlerde yaşam mücadelesi vermektedir. Akraba yanı veya güvencesiz yapılarda kalanlar düşünüldüğünde yaklaşık 1,5–2 milyon yurttaşın barınma ihtiyacı bulunmaktadır. Bununla birlikte, "anahtar teslimi" denilerek sunulan konutların birçoğu altyapı (su, kanalizasyon) eksiklikleriyle teslim edilmiştir. Daha da vahimi, deprem sonrası uzuv kaybı yaşayarak engelli hale gelen binlerce yurttaş ve yaşlı nüfus, rampası olmayan konteynerlere ve erişilebilirlik standartlarından yoksun yeni konutlara mahkûm edilmiştir. Kadınlar ve çocuklar için güvenli yaşam alanları oluşturulamamış, konteyner kentler sosyal rehabilitasyon alanlarından yoksun birer "depo alanı" mantığıyla yönetilmiştir.

Deprem sonrası, uygulamaya konulan "rezerv alan" politikaları ise barınma krizini çözmek yerine yeni mağduriyetler üretmiştir. Hasarsız ya da az hasarlı olduğu resmi raporlarla tespit edilen, depremde yurttaşlara sığınak olmuş konutlar dahi rezerv alan ilanlarıyla yıkım tehdidi altına alınmıştır. Yerinde dönüşüm vaadiyle kredi kullanarak evini onaran yurttaşlar, daha sonra aynı alanların rezerv yapı alanı kapsamına alınmasıyla mülksüzleşme riskiyle karşı karşıya bırakılmıştır. Süreçler şeffaf yürütülmemiş, mülk sahiplerine ve kiracılara açık, bağlayıcı ve güvenceli bilgiler sunulmamıştır. Benzer şekilde tarım arazisi vasfı bulunan ekili dikili topraklar rezerv alan uygulamalarıyla yok edilmek istenmiş, depremzedeler mülkiyet gaspının yanında gelir elde ettikleri ekonomik faaliyetten de yoksun bırakılmıştır. Bu uygulamalar, barınma hakkını güvence altına almak yerine, depremi fırsata çeviren bir yeniden mülkiyet ve mekansal dönüşüm politikasına dönüşmüştür.

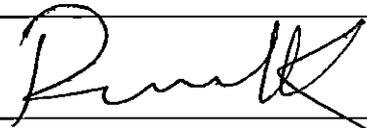
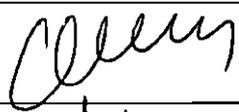
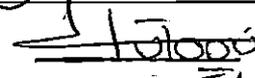
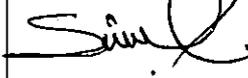
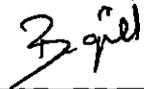
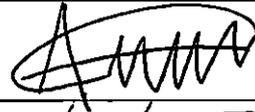
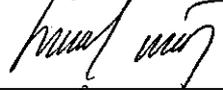
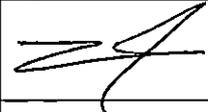
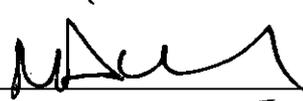
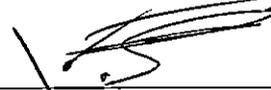
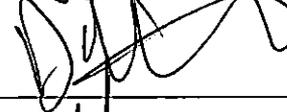
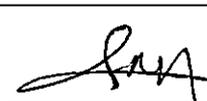
Yıkımın ardından geçen üç yılda en büyük ihmal ekoloji ve halk sağlığı alanında yaşanmıştır. Milyonlarca ton enkazın ayrıştırılmadan vadilere, tarım arazilerine ve su havzalarına dökülmesi, asbest ve tehlikeli kimyasalların havaya ve suya karışmasına neden olmuştur. Uzman raporları, gerekli önlemlerin alınmaması sebebiyle bölgede önümüzdeki yıllarda ciddi bir kanser ve kronik solunum yolu hastalıkları salgını yaşanacağı uyarısında bulunmaktadır. Bugünün inşaat faaliyeti, yarının halk sağlığı felaketini hazırlamaktadır.

Bölge ekonomisi Türkiye ortalamasından kopmuş, yoksulluk derinleşmiştir. Genç işsizliği bazı illerde yüzde 25'i aşmış, küçük esnafın üçte biri kepenk kapatmıştır. Tarım ve hayvancılıkta sulama altyapısının onarılmaması ve desteklerin yetersizliği, gıda güvencesini tehdit eden yüzde 30'lara varan verim kayıpları yaratmıştır. Ayrıca, vergi gelirleri sıfırlanan ancak iş yükü katbekat artan yerel yönetimler iflas noktasına gelmiştir. Belediyelerin İller Bankası paylarında ve merkezi bütçe desteklerinde "afet bölgesi" gerçekliğine uygun düzenlemeler yapılmamış, yerel hizmetler durma noktasına gelmiştir.

Sağlık hizmetleri prefabrik yapılara sıkışmış; özellikle psikiyatri, çocuk sağlığı ve kadın hastalıkları branşlarında yüzde 30'a varan hekim açığı oluşmuştur. Travma sonrası stres bozukluğu ile mücadele eden milyonlarca insan, kamusal bir ruh sağlığı politikasından mahrum bırakılmıştır. Eğitimde ise taşınmalı ve ikili eğitim sistemi kalıcı hale gelmiş, bölgedeki çocukların eğitim hakkı fiilen gasp edilerek fırsat eşitsizliği uçuruma dönüşmüştür.

Depremde yıkılan binaların sorumluları, denetçileri ve imar izinlerini veren kamu görevlileri hakkında yürütülen hukuki süreçler, kamu vicdanını tatmin etmekten uzaktır. Davaların sürüncemede bırakılması ve şeffaflıktan uzak yürütülmesi, bir "cezasızlık" kültürü yaratmıştır. Öte yandan, başta Hatay (Antakya) olmak üzere kadim kentlerin tarihsel dokusu ve demografik yapısı, "beton odaklı" yeniden inşa anlayışıyla tehdit altındadır. Kültürel mirasın korunmaması, bölge halkında aidiyet ve hafıza kaybı yaratmaktadır.

Tüm bu göstergeler; merkeziyetçi, rant odaklı, insan sağlığını ve ekolojik bütünlüğü hiçe sayan bir yönetim anlayışının deprem bölgesinde kalıcı bir yoksullaşma süreci yarattığını ortaya koymaktadır. Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca; 6 Şubat depremlerinin ardından geçen üç yılın tüm boyutlarıyla (ekonomik, sosyal, hukuki, ekolojik) araştırılması, yapılan harcamaların denetlenmesi, sorumluların belirlenmesi ve bölgenin ihtiyaçlarına yönelik gerçekçi bir kalkınma planının oluşturulması amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
2	SIRRI SAKIK	AĞRI	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	